

הצב"י והצדק

ג. ז. פ. י. ס. ג.

היזהרו בבני מועקות שעדיים לגדולות

כשנפטר אבא שלי הוקל לי". אני מביט בו והוא לא משועשע. פני מעידיים שהוא ניצב מאחורי המשפט משולל ההיגיון שיש בו כדי לפצוע. כן, לפני שש שנים אביו נהרג בתאונה והוקל לו. הוא הפך ליתום, אמו לאלמנה, ושניהם נשמו לרווחה. רק מי ששט אתנו בסירה עם החור השואב לתחתית יוכל להבין.

אלו לא רק מנופי הסיוע השונים בכל התחומים אלא חיבוק ויחד שיש בהם להושיע. בדקו את עצמכם אמר רבי ישראל גנס. אם ייגשו אליכם לבקש עזרה לאלמנה וארבעה יתומים ולאם בודדה המגדלת את ארבעת ילדיה – למי תמהרו להוציא את הארנק? ראיתי את השומעים בודקים עצמם; הרגשתי את הכלימה שהעלתה.

זה לא עניין של סימפטיה או אמפטיה, אני אומר לבחור שאיתי. ליתום אין אבא שיעזור לו, לאלמנה אין היכן להיות בחג. ידו מתהדקת על הכוס ואני חושש שזו תתנפץ. עיניו סוקרות את האולם ואות.

"בוא ניפרד כידידים" – הוא צוחק. אבל אתה טועה. בענק. לי היה אבא, וזה היה יותר עצוב ויותר כואב. המקום היחיד שיכולנו להיות ב'ליל הסדר' זה אצל סבא מצד אימא. לא תמיד שמחו כשבאנו; וכשבאנו שוב סבתא ואימא התחילו להתוכח "מי אשם?" וסבא כמו תמיד אמר "אמרת לך". "לחיים", הוא אומר לי ועיניו טופחות על פניי. "תיהנה משולי רנד...".

למעוקות, כך חקק בלבנו גאון-ישראל ואוהבו, חובה להשיב כפי שמשביים למעוקות. לעולם אזכור את המדרש שהיה שגור

על פיו: "אמר לו הקב"ה כך עונים את המעוקות? חייך שבניך עתידים לעמוד לפני בנה". ותדיר הקשה מרן רבי משה שמואל [שפירא] זללה"ה: אם בדין השיב יעקב ["התחת אלוקים אנוכי"] על מה נתבע? ודייק מהמדרש שלא על דבריו 'נתפס' אלא לא כך משיבים למעוקות!

מבואר, סיכם מרן, דבר נפלא: אע"פ שדיברה רחל שלא כהוגן, ויעקב-אבינו השיב כהוגן ולכבוד קונו, נתפס על שלא ראה את המעוקה שבמעוקות. לא ירד לעומק המעוקה שהכשילתה. כל דיבור וכל פגיעה – כלשונו הטהורה – הוא מסתכל מה מעיק למדבר ולפוגע. יש להשיבו לא לפי מה שאמר אלא לפי מה שמעיק לו. "זוהי תורת אלוקינו המורה לנו דרכי הישרות". מרן ציטט גם מדרש איכה שכל האבות התחננו בפני הקב"ה ורק תפילת רחל התקבלה, בזכות שוויתרה לאחותה. ומכאן – פוסק רבינו איש האלוקים – שזאת חשובה לפני הקב"ה יותר ממעשי אבות ומעשי משה רבינו. "מופלא הוא עד כמה כוחן של מדות להרגיש מועקת אחותה".

הימנו למדנו, על בשרו למדנו, היאך משיבים למעוקה. הוא היה אומר – את אשר אמר היה הוא: היטיב הכרנו את הגברת מהמושב, שבתו היה ביתה ודאגותיה עליו. ראינוה בכל שבוע מטפסת לביתו. הוא שדאג לפרנסתה, לביתה ואף לבני-ביתה, שהיטה את אוזנו ולבו למועקותיה. אם הגיעה בהיסטריה ובכחה שרוצים 'לחתוך לה את החוט של החשמל', היה מורנו 'הראש-ישיבה' דואג לשלם את החוב לחברת החשמל. היא היחידה שגם בימי ראשון, ימי השיעור-כללי המקודשים והפרושים, יכלה להיכנס ולגולל בפני מרן זללה"ה את

שק צרותיה. לייבב את מועקתה, לזכות בהקשבה ונחמה ולרוב מעטפה עמה. חייך, אב הרחמן, שבניה הינם היום בני-תורה---

נוכח הנתונים, כלומר האמהות והבנים, הדמעות והיגונים, התקוות והתחנונים – עלינו לשאול את עצמנו, מי לימין בא? התשובה פשוטה עד כאב: אף לא אחד!

זולת הרבנית ירום ופעיליה, מלכת 'אם-הבנים'--- הייתי במוצאי-שבת באירוע מטעם המפעל, קראתי את הפרוספקטים: "הווה טוב ועתידי טוב יותר – המחויבות שלנו". כמה נפלא לשמוע על הסיוע שמנחילה העמותה לאותן אימהות בודדות ולילדיהן כדי להתגבר על המשבר ואף לצמות. ראינו את הילדים הנפלאים, הגאוניים שעדיים לגדולות. זו המודעות, העידוד, ה'ביחד', החגים, הטיולים, הכספים, החונכים. הידיעה שהן לא לבד בחור השחור והבולעני.

השחור – בשל ענפי-ירום ואם-הבנים – הופך לאור! "על חטא שחטאנו לפניך בבלי דעת". עד היום, אמר שם אריה דרעי מה שרצינו כולנו לומר, לא ידעתי על פעילותו של המפעל החיוני הזה. על חטא שחטאנו לפניך באימוץ הלב. האם לבכם פתוח לאותן חצאי משפחות? – העלה הרב גנס, נשיא העמותה, מתהום את התהייה הנוקבת הזו שנותרה ללא מענה ואולי מכאן ואילך תיענה. אנו מחויבים להשיב לכל הקושיות של הבנים הללו! אין כאן עניין להאריך, ואין טעם. הרב גנס בנאומו סיפר מה שסיפר הרב שך מה שסיפר הרב מפוניבז' שהיה בדרכו לטלז ("האוקספורד, להבדיל, של ליטא") ועבר דרך ראדין לקבל ברכה. כרגע הוא יצא מהבית, אמרו לו, וכבר יחזור. מרן רבי יוסף-שלמה כהנמן בעודו יושב וממתין שמע בכיות נוראות מהקומה ממעל, עד שהציע לעלות ולבדוק מה שם מתרחש. אין צורך, השיבו בני-הבית, 'החפץ-חיים' שם למעלה. לפני שהגעת הודיעו לו על אישה הזקוקה לרפואה קרובה והוא עלה לומר תהלים. אלו היו הבכיות, אמר 'האבי-עזרי', כי מורנו 'החפץ-חיים' היה נושא בעול. זו לא הייתה נכדה שלו ולא אחיינית שלו, אלא 'סתם' בת-ישראל בצרה. מי ידאג לה אם לא החפץ-חיים? ממנו נלמד לשאת בעול. "ממנו וממנו נלמד כולנו", אמר הרב גנס, "לשאת בעול".

חיבוק ויחד המסייעים להתגבר ואף לצמות. שולי רנד בהופיעו בפני אורחי 'אם-הבנים'

35

נוכח הנתונים, כלומר האמהות והבנים, הדמעות והיגונים, התקוות והתחנונים – עלינו לשאול את עצמנו, מי לימין בא? התשובה פשוטה עד כאב: אף לא אחד! זולת הרבנית ירום ופעיליה